

HİSSE SENETLERİ PİYASASI VARANT PAZARI

İÇERİK

ALIM SATIM YÖNTEMİ

GENEL İŞLEYİŞ KURALLARI

İŞLEM SAATLERİ

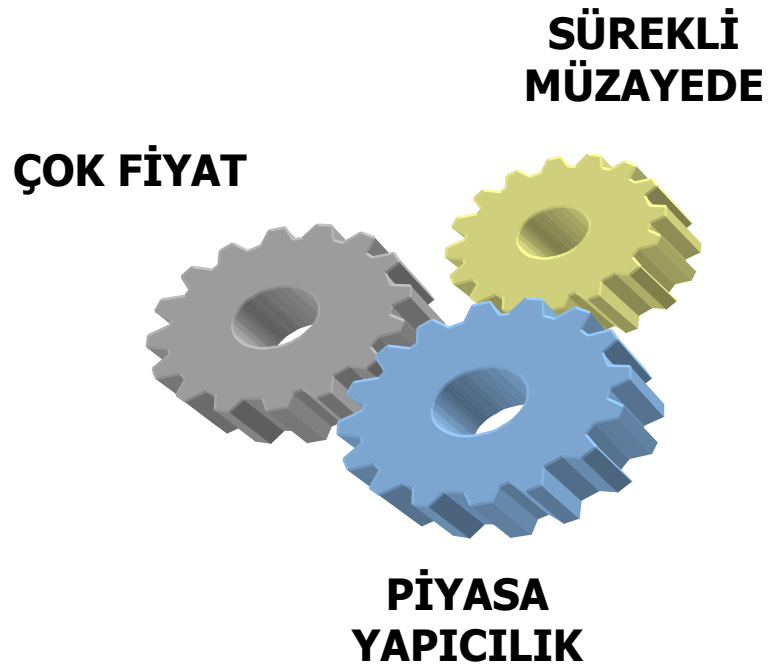
KOTASYON

EMİR VE İŞLEM KURALLARI

İŞLEM KODU

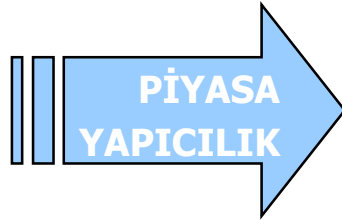
EKRAN ÖRNEKLERİ

ALIM-SATIM YÖNTEMİ

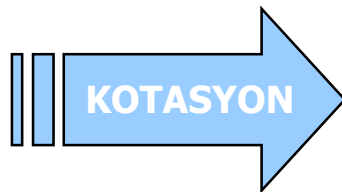

Varant Pazarın'da uygulanacak alım-satım yöntemi **"piyasa yapıcı destekli çok fiyat-sürekli müzayede sistemi"**dir.

PİYASA YAPICILIK

Varant piyasasının dürüst, düzenli ve etkin çalışmasını sağlamak ve likiditeye katkıda bulunmak amacıyla, yürütülen özellikli bir alım-satım faaliyetidir.

Piyasa yapıcının almaya ve satmaya razı olduğu fiyat ile bu fiyat seviyelerinden ne kadar alacağını/satacağını gösteren miktar bilgisini içeren çift yönlü emir çeşididir.

GENEL İŞLEYİŞ - I

PAZAR

Varantlar Kurumsal Ürünler Pazarı (KÜP) altında Varant Pazarı'nda işlem görür.

MARJ

Varantlar serbest marjlıdır. Ancak işlemler, kotasyon fiyat aralığı içinde (kotasyon fiyatları da dahil) gerçekleşir.

ÖNCELİK

Alım-Satım emirleri ve piyasa yapıcının kotasyonları fiyat ve zaman önceliği kurallarına göre sisteme kabul edilir.

AÇILIŞ

Varantlar açılış seansına dahil değildir.

AÇIĞA SATIŞ

Varantlarda açığa satış işlemine izin verilmez.

GENEL İŞLEYİŞ - II

HSP KURALLARI

Hisse Senetleri Piyasası'nda geçerli olan emir ve işlem kuralları aksi belirtilmedikçe varantlar için de geçerlidir.

ZAMAN

Bir varantta piyasa yapıcı tarafından kotasyon verilmeden emir kabulü ve işlemler başlamaz.

EMİRLER

Kotasyon aralığı dışındaki fiyatlardan verilen emirler de sisteme kabul edilir. Ancak kotasyon aralığına dahil olana kadar işlem görmezler.

ADIM

Fiyat adımı 1 kuruştur

İPTAL

Emir iptali serbesttir.

ÖRNEK / Genel İşleyiş

EMİR (1): Alış DEF 40 lot 3.00 (Kotasyon Girilmediği için REDDEDİLECEK)

EMİR (2): Satış DEF 40 lot 3.00 (Kotasyon Girilmediği için REDDEDİLECEK)

KOTASYON: (3): Alış ABC 500 lot 3.60 (4): Satış ABC 500 lot 3.80

EMİR (5): Alış XYZ 20 lot 3.62

EMİR (6): Alış KLM 30 lot 3.64

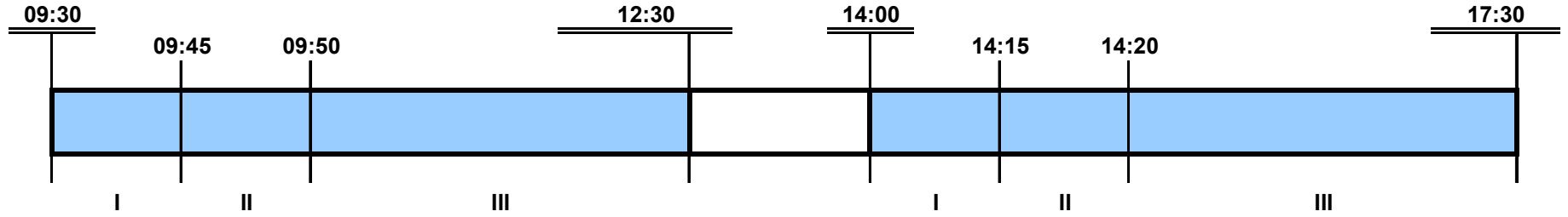
EMİR (7): Satış MNO 30 lot 3.82

EMİR (8): Satış PRS 50 lot 10.99

EMİR (9): Alış TTT 50 lot 3.59

EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
6	KLM	30	3.64	3.80	500	ABC	4
5	XYZ	20	3.62	3.82	30	MNO	7
3	ABC	500	3.60	10.99	50	PRS	8
9	TTT	50	3.59				

İŞLEM SAATLERİ

AÇILIŞ SEANSI EMİR TOPLAMA AŞAMASI

I

VARAN TLARDA EMİR - İŞLEM YOK

AÇILIŞ SEANSI FİYAT BELİRLENİR
VE İŞLEMLER GERÇEKLEŞİR
KOTASYON İLETİMİ BAŞLAR

II

AÇILIŞ İŞLEMLERİ SONRASI
VARAN TLARDA SADECE KOTASYON GİRİLİR

SÜREKLİ MÜZAYEDE

III

VARAN TLARDA EMİR - İŞLEM

H
S
P
M

KOTASYON

GİRME
YETKİSİ

SAYISI

MİKTARI

K
O
T
A
S
Y
O
N

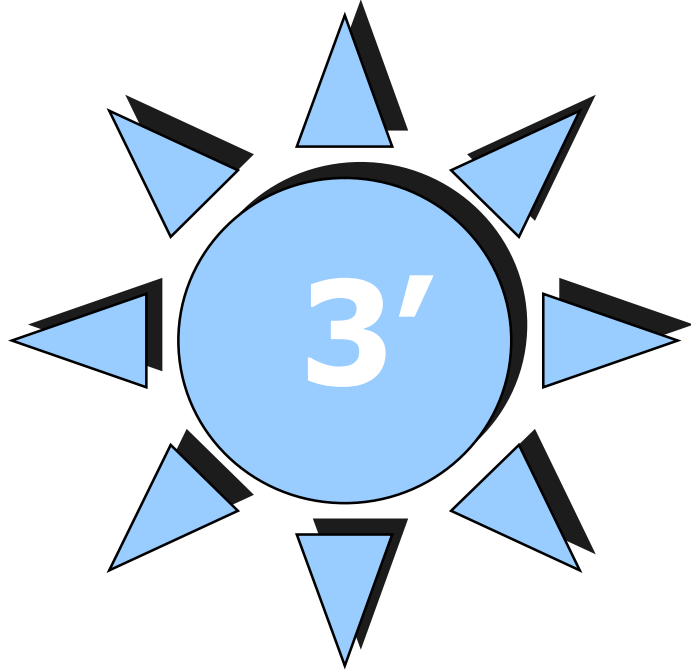
GEÇERLİLİK
SÜRESİ

YAYILMA
ARALIĞI

İPTALİ

H
S
P
M

OTOMATİK KOTASYON ATAMA

- Kotasyonun alış ve/veya satış tarafındaki miktarının tamamen işlem görerek tükenmesi durumunda, 3 dakika içinde piyasa yapıcısının miktarı tükenen kısmını minimum kotasyon miktarına tamamlaması gerekir.
- Yapmaması durumunda sistem otomatik olarak atar.

ÖRNEK / Otomatik Kotasyon Atama

EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
4	KLM	30	3.64	3.80	500	ABC	2
3	XYZ	20	3.62				
1	ABC	500	3.60				
5	DEF	40	3.00				

YENİ EMİR (6): Satış MNO 550 lot 3.60

İŞLEMLER SONRASI EMİR BAZ EKRANI:

EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
1	ABC	0	3.60	3.80	500	ABC	2
5	DEF	40	3.00				

(!) PİYASA YAPICI KOTASYONUNU YENİLEMEZSE 3 DAKİKA SONRA MİN. KOT. MİKTARI KADAR (250 LOT) KOTASYON OTOMATİK OLARAK ATANIR

EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
1	ABC	250	3.60	3.80	500	ABC	2
5	DEF	40	3.00				

FİYAT KOTASYONU

- Miktarlarından en az birisi **sıfır** olan kotasyondur.
- Miktar sıfır olarak girildiğinde miktarın sıfır olduğu tarafta (alış ya da satış veya her ikisi birlikte) otomatik kotasyon atanmaz
- Verilen kotasyon fiyatlarından ve bu fiyatlar arasındaki fiyatlardan işlem yapılabilir.

	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET
1	0	10.00	11.00	500
2	500	10.00	11.00	0
3	0	10.00	11.00	0

KOTASYON DEĞİŞTİRME VE İPTAL

Değişirme:

Alış fiyatının yükseltilmesi
Alış fiyatının düşürülmesi
Satış fiyatının düşürülmesi
Satış fiyatının yükseltilmesi
Miktarlarının arttırılması
Miktarlarının azaltılması
Bunların bir ya da birkaçının
birlikte yapılması
şeklinde gerçekleşir.

İptal:

Piyasa yapıcısının
girdiği kotasyonu
iptal etmesine izin
verilmez.

Bir menkul kıymetin
işlemlerinin
durdurulduğu
süreçte de piyasa
yapıcısı tarafından
kotasyon iptali
yapılmasına izin
verilmez.

VARANT SIRASI DURDURULDUĞUNDA

- Kotasyon girişine izin verilmez.
- Bekleyen kotasyonların fiyatları kötüleştirilip iyileştirilebilir, miktarları azaltılıp arttırılabilir ancak iptal edilebilmelerine izin verilmez (SIRA AÇIKKEN DE AYNI).
- Miktar/lar sıfır yapıp fiyat kotasyonu haline dönüştürülebilir (SIRA AÇIKKEN DE AYNI).
- Piyasa yapıcı üye tarafından değiştirilecek kotasyonun fiyat(lar)ı işlem gerçekleşmesini sağlayabilecek seviyedeysse:
 - kotasyon değiştiği anda işlem olmasına izin verilmez (zira sıra kapalı) ve kotasyon sistemde pasif emirler arasına alınarak temsilci ve veri yayın ekranlarında gösterilir;
 - işlem(ler) sıra açıldığı anda gerçekleşir.

EMİRLER

- Hisse senetlerinde açılış işlemlerinin sonuçlandırılıp sürekli müzayedeye geçildiği saatten itibaren (1. seans **09:50**, ikinci seans **14:20**'den itibaren) – **şayet kotasyon girilmişse** – varant sıralarına emir girişi başlar.
- Varantlarda **özel emir** işlemlerine izin verilir. Hisse senetlerinde uygulanan mevcut yapıda olduğu gibi normal emir dosyasından gerçekleştirilebiliyorsa özel emrin girişine ya da eşleşmesine izin verilmez. Ayrıca özel emir işlemleri kotasyon aralığı dışında da yapılabilir.
- Limit Fiyatlı, Kalanı İptal Et, Özel Limit Fiyatlı ve Özel Limit Değerli emirler kullanılabilir.

EMİRLERDE DEĞİŞİKLİK

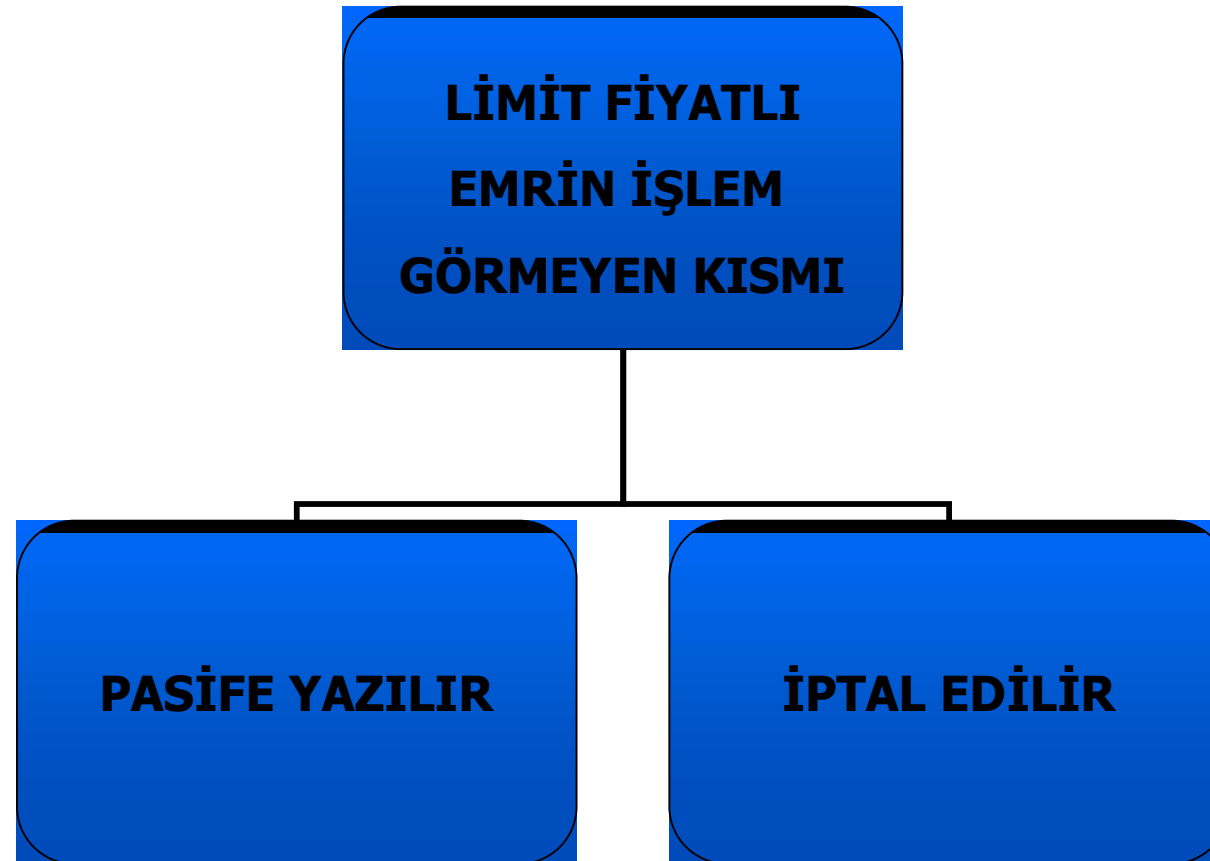
- Emir iptalinin serbest olması nedeniyle son emir olma koşulu aranmaksızın:
 - Alış emirlerinin fiyatı hem artırılabilir hem de azaltılabilir.
 - Satış emirlerinin fiyatı hem artırılabilir hem de azaltılabilir.
 - Alış ve satış emirlerinin miktarları hem azaltılabilir hem de artırılabilir.
- Emir Bölme: Hisse senetleri ile aynı uygulanır.

VARANT SIRASI DURDURULDUĞUNDA

- İşlemleri geçici durdurulmuş varantlarda
 - Yeni emir girişine,
 - Emir bölme yapılmasına,
 - Fiyat iyileştirilmesine,
 - Miktar arttırılmasına,izin verilmez.
- Fiyat kötüleştirilebilir.
- Miktar azaltılabilir.

EMİRLERİN İŞLEM GÖRMEYEN KISIMLARI

EMİR – İŞLEM KURALLARI - I

- Üyelerin alışı girdikleri limit fiyatlı emirlerin, kotasyonun satış tarafının fiyatına eşit fiyatlı olanları ile kotasyonun satış tarafının fiyatından daha düşük fiyatlı olanlarının işlem görmeyen miktarı bekleyen emirler arasına alınır (pasife yazılır).
- Buna paralel olarak, üyelerin satışa girdikleri limit fiyatlı emirlerin, kotasyonun alış tarafının fiyatına eşit fiyatlı olanları ile kotasyonun alış tarafının fiyatından daha yüksek fiyatlı olanlarının işlem görmeyen miktarı bekleyen emirler arasına alınır.

ÖRNEK

EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
1	ABC	500	3.04	3.10	500	ABC	2
3	XYZ	10	3.04				

YENİ EMİR: Satış KLM 700 lot 3.04

<u>NO</u>	<u>ADET</u>	<u>FİYAT</u>	<u>ALICI</u>	<u>SATICI</u>
1	500	3.04	ABC	KLM
2	10	3.04	XYZ	KLM

İŞLEMLER SONRASI KALAN **190 LOT** PASİFE YAZILIR.

EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
1	ABC	0	3.04	3.04	190	KLM	4
				3.10	500	ABC	2

3 DAKİKA SONRA MİNİMUM KOTASYON MİKTARI KADAR (250) KOTASYON OTOMATİK ATANIR VE ANINDA AŞAĞIDAKİ İŞLEM GERÇEKLEŞİR

<u>NO</u>	<u>ADET</u>	<u>FİYAT</u>	<u>ALICI</u>	<u>SATICI</u>
3	190	3.04	ABC	KLM

EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
1	ABC	60	3.04	3.10	500	ABC	2

EMİR – İŞLEM KURALLARI - II

- Satış kotasyon fiyatından daha yüksek fiyatlardan girilen bir limit fiyatlı **alış emrinin miktarı**, satış kotasyon fiyatından daha iyi fiyat seviyelerinde bekleyen emirler ve satış kotasyon fiyatı seviyesinde bekleyen emirlerin miktarını aştığı takdirde; söz konusu limit fiyatlı emir,
 - önce satış kotasyon fiyatından daha iyi fiyatlı emirler ile fiyat ve zaman önceliği kuralı çerçevesinde eşleşerek işleme dönüşür,
 - sonrasında satış kotasyon fiyatına eşit fiyatlı limitli emirlerle ve satış kotasyonu ile fiyat ve zaman önceliği kuralı çerçevesinde eşleşerek işlem görebildiği miktarda işlem görür,arta kalan miktarı olur ise bekleyen emirler dosyasına yazılmadan doğrudan iptal edilir.

ÖRNEK

EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
1	ABC	500	3.04	3.10	500	ABC	2
				3.10	10	XYZ	3
				3.11	10	DEF	4

EMİR (5): Alış 800 lot 3.11 (Limit Fiyatlı Normal Emir)

İŞLEMLER SONRASI KALAN **290** LOT İPTAL (EMİR TÜRÜ NE OLURSA OLSUN).
SONRASINDA EMİR BAZ EKRANI ŞÖYLE GÖRÜNECEKTİR:

EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
1	ABC	500	3.04	3.10	0	ABC	2
				3.11	10	DEF	4

EMİR – İŞLEM KURALLARI - III

- Bu kapsamda, alış kotasyon fiyatından daha düşük fiyatlardan girilen bir limit fiyatlı **satış emrinin miktarı**, alış kotasyon fiyatından daha iyi fiyat seviyelerinde bekleyen emirler ve kotasyon fiyatı seviyesinde bekleyen toplam alış emirleri miktarını aştığı takdirde; söz konusu limit fiyatlı emir,
 - önce alış kotasyon fiyatından daha iyi fiyatlı emirler ile fiyat ve zaman önceliği kuralı çerçevesinde eşleşerek işleme dönüşür,
 - sonrasında alış kotasyon fiyatına eşit fiyatlı limitli emirlerle ve alış kotasyonu ile fiyat ve zaman önceliği kuralı çerçevesinde eşleşerek işlem görebildiği miktarda işlem görür,arta kalan miktarı olur ise bekleyen emirler dosyasına yazılmadan doğrudan iptal edilir.

ÖRNEK

EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
1	ABC	500	3.04	3.10	500	ABC	2
3	XYZ	10	3.04				
4	DEF	10	3.02				

EMİR (5): Satış 800 lot 3.02 (Limit Fiyatlı Normal Emir)

İŞLEMLER SONRASI KALAN **290** LOT İPTAL (EMİR TÜRÜ NE OLURSA OLSUN). ZİRA EKRANDA 3.04 ALIŞ 3.02 SATIŞ ŞEKLİNDE BİR GÖSTERİM DOĞRU OLMAYACAKTIR.
SONRASINDA EMİR BAZ EKRANI ŞÖYLE GÖRÜNECEKTİR:

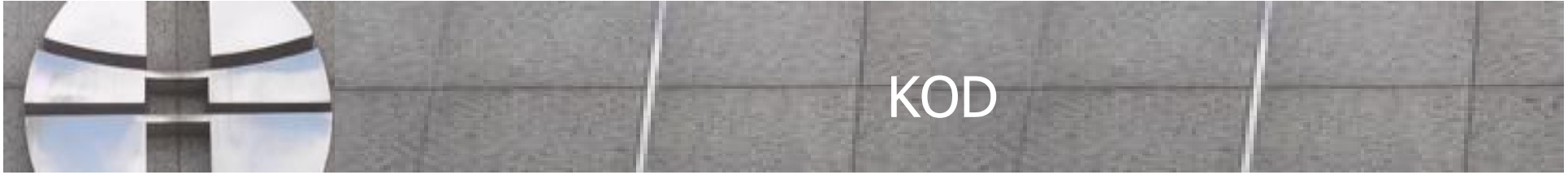
EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
1	ABC	0	3.04	3.10	500	ABC	2
3	DEF	10	3.02				

EMİR – İŞLEM KURALLARI - IV

ÖRNEK:

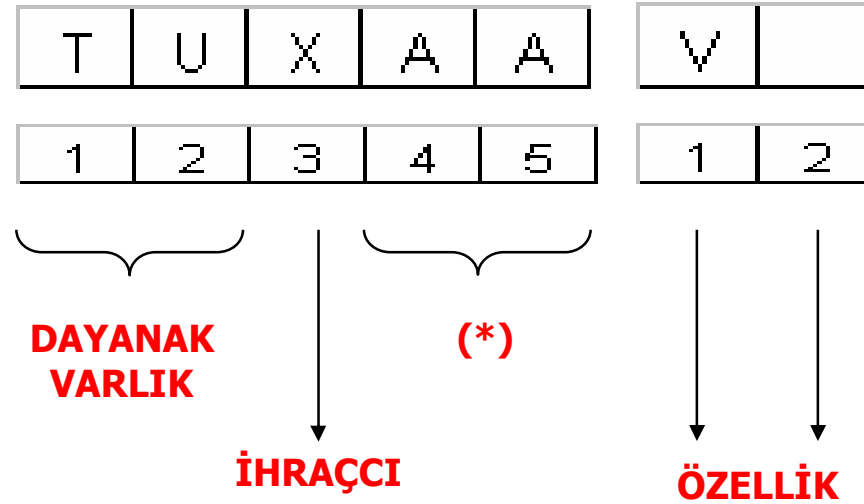
EMİR NO	ÜYE	ADET	FİYAT	FİYAT	ADET	ÜYE	EMİR NO
1	ABC	0	5.60	6.00	0	ABC	2

- 5.59 ve daha altına satış girildiği takdirde emir iptal olur.
- 6.01 ve daha üzerine alış girildiği takdirde emir iptal olur.

- Varantlarda kısa ve uzun olmak üzere iki tür kod kullanılır. Söz konusu kodlar İMKB tarafından belirlenir ve duyurulur.
- Kısa kod alfa nümerik yapıdadır ve **5** karakterden oluşur. Piyasa izleme ekranında bu kod yer alır.
- Uzun kod ise **32** karakterden oluşur ve hisse sorgu ekranında yer alır. Varanta ilişkin detaylı bilgiler içerir.
- Varantlarda özellik kodu “V” dir. Temerrüt için “TV” resmi müzayede için “MV” kodları kullanılır.

KISA KOD

Dayanak Varlık	TUPRS.E
İhraççı	X
4-5. karakterler	A-O arası harfler alım hakkı veren (call) varantlar için
	P-Z arası harfler satım hakkı veren (put) varantlar için

UZUN KOD

**TUPRS C 301215 0030.00 XCH 001:001 NA_
SEPET P 300612 0040.00 XCH 001:001 KU_
XU030 C 301212 0056890 XCH 00.0010 NA_
USD__ P 120412 01.1234 XCH 001000 NA_**

YER	AÇIKLAMA
1-5	Varanta dayanak hisse senedi işlem kodu, dayanağın endeks olması durumunda ise endeks kodu yer alır. Dayanak birden fazla hisse senedinden oluşursa "SEPET" ifadesi yer alır.
6	Varant Tipi: Alım ya da satım hakkı veren varant olduğunu belirtmeye yönelik "C" (call) ya da "P" (put) harfi kullanılır.
7-12	Vade: GGAAYY şeklinde ve rakamla yer alır.
13-19	İşleme koyma fiyatı ya da seviyesidir.
20-22	İşleme koyma seviyesi. Dayanağı endeks olan varantlar için endeksin hangi seviyesinde işleme konulacağını gösterir.
23-29	İhraççı kuruluşu ifade eden 3 harf yer alır.
30-32	Dönüşüm oranı veya endeks çarpanı yer alır.
33-39	Referans alanı (kullanımı zorunlu değildir). İlk karakter takas şeklini gösterir (N: Nakit, K: Kaydi).

SORGU EKRANI

TUXAA V	10	2.41	5.67	5000	0.00	0.00	0.00	0
TUXAA V	10	2.41	5.67	5000	0.00	0.00	0.00	0
ISIN Kodu	TR1231231231				İşlem Hacmi	0.00		
Uzun Kod	TUPRS C 301216 0042.50 XCH 001:001 NA				Min/Maks Kotasyon Miktarı	250/100,000		
Dayanak Hisse/Endeks	TUPRS				İhraç Miktarı	50,000,000		
İhraççı	XCH				Lot Adedi	1		
Varant Türü (C/P)	C				Maksimum Lot	10,000		
İşleme Koyma Fiyatı	42.50	10:37:56				Dönüşüm Oranı/Endeks Çarpanı	001:001	
Vade (GGAAYY)	301216				Minimum Özel Emir Miktarı	100,000		
İhraç Tarihi (GGAAYY)	100210				Piyasa Yapıcı	TST		
Tip	AVRUPA				Takas Şekli	Nakit		
Önceki Kapanış değişim	0.00/0.00%				Önceki AOF Değişim	0.00/0.00%		

DERİNLİK EKRANI

TUXAA V	10	2.41	5.67	5000	0.00	0.00	0.00	0.00
TUXAA V	10	2.41	5.67	5000	0.00	0.00	0.00	0.00
1	10	2.41	5.67	5000	1			
1	1000	2.39	5.71	100	1			
			5.99	25	1			
			7.96	50	1			
KOTASYON					2.39	5.67	Fiyat Bazında Kümülatif Emirler { A 2 ; S 4 }	
10:27:35 KAPANIS KONTROL : SİSTEME GİRDİNİZ.								
10:34:28 TUXAA.V kotasyon girilmiştir.								

Kotasyon girildiğinde genel yayın mesajı ile duyurulur
(emir girişinin başladığı anlamında)

TEŞEKKÜR EDERİZ

HİSSE SENETLERİ PİYASASI MÜDÜRLÜĞÜ

MURAT BULUT

(212) 298 25 64
murat.bulut@imkb.gov.tr